

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi római kath. irodalmi társulat heti közlönye.

Megjelenik minden szombaton. — A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjajkért kapják. — Nemtagok részére előfizetési díj: egészévre 4 frt, félévre 2 frt, negyedévre 1 frt

Ugy a lap szellemi részét illető cikkek, mint az előfizetési pénzek a „Köznyvelődés” szerkesztőségének Gyulafehérvára a várba küldendők.

Melyek a néptanítók önképzésének eszközei?

(Folytatás és vége.)

A tapasztalás is egyik hatalmas forrása lehet önképzésünknek. A mit az ember maga tapasztal, sokkal mélyebb benyomást tesz lelkére, mint az mit másoktól hall.

A tapasztalatokat mindig önmagunkon kezdjük. Figyeljük meg lelkünk nyilvánulásait, érzelmeit, cselekvéseit. Jegyezzük azokat meg magunknak. Tegyük meg ez észleleteket tanítványaink is. Vessünk naplót napi munkánkról. Ily észleletek mindig nevezetes lélektani igazságoknak lesznek földerítői. Ily észleletek alapján tapasztalni fogjuk, hogy az előadott tárgy iránti figyelmetlenséget, a gyermeknél nem mindig a tanulási kedv hiány, hanem az előadott tárgy és az egyed közötti nem összhangzás, vagy epen tehetségeinek ez iránybani kedvezőtlenebb fejlettsége okozta. Tapasztalni fogjuk, hogy egyik gyermek nehezebb felfogású, mint a másik. Hogy utóbbinak haladása nem egyéni érdem, melyért őt dicsérő szókkal elhalmozni lehetlen. Átfogjuk látni, hogy legtöbbször a figyelmetlenséget önmagunk okoztuk. Reá fogunk jönni, hogy mely gyermeknél, minő okok folynak be a tanulási kedv — vagy kedvtelenségre. Hát ha még növendékeink lelki állapotait arcaikról tudjuk leolvasni. A gyermekeknél ugyanis az arc rendszerint a lélek lenyomata. Avagy nem tapasztaljuk-e, hogy valamely érdekes, a kedélyre kellemesen ható tárgy előadása alkalmával; mint ég arcuk az örömtől? Ellenben valamely szomorú esemény elbeszélése után nem látjuk-e, az arczon a fájdalom száz meg száz voná-

sait feltűnni? És mindezek nem lélektani tanulmányok-e? Nem mentenek-e föl minket száz meg száz előítéletől, igazságtalanságtól? ...

Nem elég azonban a tapasztalatnak csupán az elmondottakra szorítkoznia. Ha hivatásunkat öntudatosan óhajtjuk teljesíteni, tanításunk minden jelentősebb mozzanatait figyelemmel kell kísérenünk: azokról naplót vezetnünk. Jegyzeteinknek figyelembe vétele mellett rendezzük mindig a tanítást, hogy követve a jót, kerüljük a helytelent. Az ily uton szerzett ismeretek nemcsak értékes tanirodalmi töredékek, melyeket talán idővel sajtó alá is bocsáthatnánk, hanem egyszersmint vigasztalónk, tanácsadónk az élet küzdésteljes napjaiban.

„A tanítói értekezletek szintén önképzésünk hatalmas eszközei lehetnek, ha azokat az ügyhöz méltó testületi szellem lengi át.” Sajnosan tapasztalhatni azonban, hogy még maig is vannak tanítók, kik nem hivatásuk iránti szeretetből, hanem kényszerből látogatják a tanítói értekezleteket. Pedig megfontolhatnak, hogy megfelelő ügyszereket mellett mily sok áldásnak magvai vannak letéve a tanítói értekezletekben.

Itt vitázunk egyes tétel fölött, míg a theoriát gyakorlatba önthetjük. Sőt még pályadíjak is tüzetnek ki ez értekezletek által: hogy nemes verseny támadjon, hogy az ügyiránti szeretet fokozódjék. Alkalmat nyujtanak ezek édes minnyájunknak megismerkedni a nevelés főbb elveivel; a jóknak bizonyult módszerekkel. Ezeknek daczára a helyett, hogy gyűléseinket szaporítanók, ha csak módunkban áll, kevésbitjük. Csoda-e aztán, ha vannak egyének, kik elmaradásunkat a „közkatónak” alantós kifejezésével jelzik. És ennek oka nem mi magunkban

rejlik-e? Egy korától elmaradott, szellemszegény, hivatását bérencz módjára teljesítő tanító várhat-e magasabb rangot a közkatonainál? . .

„Végül a pályatársak egymásiránti jó indulata is sok jónak, üdvösnek veheti meg alapját önkép-zésünket illetőleg.“ A szellemszegényebb kérjen egyben-másban oktatást előbbre haladott kollegá-tától; ez meg készséggel legyen segítségére annak. Könyvtárunkat nyissuk meg a szegényebb sorsu tanítók előtt; mert a mit teszünk, azt a haza oltá-rára tesszük, melyen pedig tehetségéhez mérten ál-dozni mindenkinek honfui kötelessége. Az utmuta-tás, melyet akár a gyakorlat, akár az elmélet terén teszünk, nem egyesekért, hanem száz ezrekért té-tetik. S mily dicsőn tekint multjára az, ki nem ön-magáért, hanem másokért élt! A folytonos önkép-zés, hivatás-szeretet, a szeretet köteléke által össze-tartott testületi szellem ama főtényező, melyek ké-pessé tesznek minket szent vallásunk és hazánkért önfeláldozó sziveket nevelni. S mikor volt erre na-gyobb szükség, ha most nem, midőn vallás- és ma-gyar ellenes törekvések szent vallásunkat és hazánkat kimondhatatlan rázkodtatásokkal fenyegetik!

Spaller Főzsef.

A gépezet Vörösmarty „Zalán futása“ ban.

Irta: László Dávid.

(Folyt. követ.)

II. Másik fensőbb lény, és pedig rosz szellemű fensőbb lény, mely mint gépezet, e hőskölteménynek mindjárt a II-dik énekében szerepel, a magyarok Rém-istene: *Ármány*.

Ármány, mint történelmi adatokkal bizonyíthatni, a persa istenségekből van véve. Mert „az ő magyar vallás — írja Szabó Károly érintett munkája 316. lapján — két egyenlő hatalmu, egyenlően tisztelt, imádott istenséget nem ismert, mint a régi persák vallása, mely Ormuzdot a világosság és a jó Árimánt pedig a sötétség és rosz atyjának hirdette, vagy mint a régi szlávoké, kik a jó Isten mellett, kit fehérnek neveztek, fekete Istent (Czerni Bog) hittek és imádtak.“

Ármány, mint fensőbb való, e hőskölteményben Hadurnak ellenébe van téve s a magyaroknak a bol-gárokkal szemben erős akadályozására, a bolgár ha-daknak pedig a magyarokkal vívott csatáiban segít-ségére van.

Nézzük szerepeltetését.

a) A magyarok egy része a Bodrog mentében összepontosulva, Árpád főhadával törekszik egyesülni; azonban Ármány, ki őket már előbbi hazájokban is „sokféle gonoszszal rontá,“ s ki most lakásul a Mátra

hegyében „nyita barlangot, feneketlent, ködbe boron-gót,“ — a magyarokat ördögeivel előre haladásukban erősen akadályozza. Ezért Darvas, a magyarok őstál-tosa, [midőn Ármány „rut ijedelmekkel rémitne éjjelők álmát,“ elátkozza őt a közetkező szavakkal:

„Halljad Rémisten, gonoszoknak kutfeje, Ármány!
Hah Ármány, Ármány! nem halod-e? Szállj le pokolra,
Szállj le, Hadur isten nem szenved téged az égben.
Légy tőlünk, s minden néptől átkozva örökké,
Szállj le az ég ködein, Rémisten s veszs meg elöt-tünk.“ II. 36. l.

Ezen átokra Ármány véráldozatot kíván, melyek mi-lyenségét a táltos így adja elő:

„Halljátok seregek, halljátok harci vezérek,
Ifjak főképen, kiket a szép élet örültet,
Halljátok, gonosz Ármánynak kívánata ez volt:
A ki leginkább vár, s vágyódik boldog időre,
A ki ez életet, és javait buzgóbban ohajtja,
Vesse ki minden ohajtását egyszerre szívéből,
Szánja magát neki harczában, és veszszen el: akkor
Megszűnik ő, s rohanó hadainkat nem viszi kárba!
Hallátok, seregek, hallátok, harci vezérek,
A gonosz Ármánynak teljes nagytitka imez volt.
II. 37. l.

E szavakra a hős — Ete, szörnyű átok kíséretében megígéri, hogy feláldozza életét Ármánynak, csakhogy ő a magyarok hadának ezutánra nyugtot engedjen. Diadalmas szög paripáját pedig egy forrás mellé vezet-tetvén, rettenetes kardját szügyébe dőfi s ekkép Ár-mánynak a kívánt hadi áldozatot meghozván, imígyen szóla:

„Nyeld be setét föld e vért, és kebeledbe takard el
Bolygó páráját diadalmas jó paripámnak,
Mely sok harczon erős lábbal, nyil, dárda, gerely
kőzt

Mint könnyű szellő, sebesen nagy sergeket eljárt.
S vitte hatalmamat a rohanó csapatoknak elejbe.
Nyeld be setét föld, és te fogadd el, szütemen Ármány:
Áldozatom jele ez, neked és rémidnek ajálva:
Nem sok időre magam föld árnyékába borulok,
S nemzetemért szemeim fényét viadalban eloltom.
Légy te nyugodt, szüntesd lelkednek régi haragját.“
II. 39. l.

Ezen szavakra a táltos is engesztelő szavakat in-tés Ármányhoz és ördögeihez, a hős Etét pedig áldo-zata és ígéréteért, hogy életét ezek fenmaradásáért fel fogja áldozni, bátorítja a halálra, mert bár „Szép itt a ragyogó nap déli tekintete s kedves
A piruló hajnal, s az egek kék színe nap esten;
Édesek a szerelem forró ölelései, és a
Társas öröm vig énekeit mindenki szerette;
De ki lemond itten, lelkét elszánva, ezekről,
S a ki dicsőséggel megváltja ezernyinek éltét,
Százszorosan vesz részt mind ebben az ősi világon.
Ármány kísértett: főlelem nagy kardja Hadurnak.
Az készíti neved koszoruját csillagi fényből.

Örvendj: a mi ezerben nincs, fölgyul a szivedben
A nemesebb bátorságnak szikrája, s ez életet
Itt és siron tul bajnok hiredben örökké.“ II. 40. l.

Alig hogy ez történik, Susadal szép ifja, Labor-
czán, kiégve a hirért és nagyságért, még Álmos hódítá-
sai közben szegődött vala a magyarokhoz, elhagyva
apját, anyát s jegyesének, a szép arczá Bellirának
tisztá szerelmét, s nem bizva többé ősi honi isteneiben
sem, hanem csak a rohanó magyarok vérengző iste-
nében, Ármányban, s az ő jelenéseiből új ösztöne tá-
madván több fényre vagy halálra: hozzá folyamodik
s életét áldozatul ő is felajánlja, többek között ezeket
mondván:

„Hah! Ármány, Armány! te fogadj és ronts is el engem
Bűn legyen a maradás nekem és örök átok az élet:
Én leszek áldozatul a népért veszni menendő.“ II. 42. l.

Ime, mint látjuk, Armány, a magyaroknak Ré-
m-istene, azoknak félelmes és rettenetes ellensége, nagy
ártalmukra van, miután tőlök véráldozatot követel s
miután az ő kivánsága szerint a magyaroknak érzé-
keny veszteségére azoknak két nagy hőse: Ete és La-
boroczán ajánlják fel az egésznek, illetőleg ezereknek
megmentéseért életüket.

A költő felfogása, és Armánynak, mint gonosz
szellemnek — kitől mindennemű kigondolható rossz
származik leírása szintén történelmi adatokban gyökered-
szik. Az Armánynak hozott, mondhatni kényszer al-
dozattétel is egészen más alakban jelenik meg, mint
Hadurnál. S ennek meg is van a maga alapja, mert
„cseink „mind azt a rosszat, mit e világon tapasztaltak,
mitől féltek, rettegetek, nem voltak hajlandók a jó, az
imádott Isten akaratjából történtenek hinni, hanem
mind a természeti, mind az erkölcsi világbeli rosszat
egy félelmetes ember fölötti gonosz hatalomnak tulajdon-
ították. E képzelt hatalmasságot, a rossz, a gonosz
kutfejét, ördögnek, vagy mint régen ejtették, ördög-
nek hívták.“ (L. Sz. K. U. ott. 314. l.)

Igen természetes tehát, hogy neki, mint a rossz és
gonosz kutfejének s az ő félelmetes és gyűlölt ellen-
ségöknek, másképp nem is áldozhatának, mint a hogy
tevék, s hogy — miután neve előttük átkozott vala —
máshová nem is küldheték, mint a pokolra; mint ör-
dögöt pedig tisztelet és imádságban sem részesítheték.

Ezen, a költő által a történelemmel egyezően ki-
dolgozott adatok mellet, fenséges és magasztos a fel-
fogás a két hős hősi elszántságára vonatkozólag; mert
eltekintve attól, hogy történelmünk lapjai több hőst
tárnak elénk, kik a hazáért, vagy az őssz népért, vagy
egyes isteni eszmékért vértanuságot szenvedtek — itt
Étét a hősi önfeláldozása főképp azon szép eszme lel-
kesíti, hogy a ki élete ifjúságában a föld gyönyörűségei
— és javairól saját vesztére ezrek fenmaradásáért
lemond, az Isten által a tulvilágon megkoszoruztatván,
a halhatatlanság és örök dicsőség babéraival vétetik
körüli, s neve és hirtel valamin a föld göröngyein, úgy
a tul hazában is örökké élni fog. Laborczánt a szép

Bellira halála miatti bánatos, örömtelen élet, de kivált
a szivéből soha ki nem oltható, emésztő szerelem lángja
lelkesíti a nemes önfeláldozásra.

Annyira szép — és bizonyos tekintetben népies
felfogás mindkettő, s a költői igazság-szolgáltatás mind
a két hős hősi elszántságánál oly szépen jelenik meg,
hogy a költőnek csak dicséretére válhatik. Ez a költői
igazság-szolgáltatás szépen kiderül kivált Laborczán
halálánál. Az ifju ugyanis elébb feláldozni igéri életét,
s most Antipater nejét meglátva, újra élni kíván, azon-
ban Isten büntető keze utoléri, mert a feleségföltő
görög — Antipater által megöletik.

b) Mint már említve volt, Vörösmarty Ármánynyal
szemben Hadurt úgy is cselekedtetni, hogy annak a
cselekvénybe beleszövése eléggé indokolva nincsen. És
ez két helyt fordul elő. Az egyikről már szoltottam. A
másik következő:

A hadak (VIII. ének) hatalmasan küzdenek,
Mint pedig tudjuk Etét Hadur megmentette; azért;
„Ármány megdühödött s titkon forralta boszuját,
Most hallván a bus diadalt, fölkapta halálos
Dárdáját, s barlangjából dörmölve megindult.“ VIII. 154. l.

Képe emberevő sárkány, égő gyomrában nagy
szikla hasábok hanykodnak; vas tagjai pedig összcso-
rögnek. Vele van a félelem óriás képében, majd az
Átok és Zűravar. Amaz árnyékként egekig nyuló ter-
mettel, sápadt és beesett arczczal s ingadozó lábakkal.
Különben semmi egyéb, mint egy „nagy kísértetes ár-
nyék.“ Az Átok életölő szemmel jár a félelemután, ret-
tentő hangjával a vezérek parancs-szavát elnyomva.
A Zűravar;

„Fél ló, fél ember, erőtlen
Arnyékkép; de vezérképen futas a magyarok közt.
Ölnyi vasas buzogányt forgat, zuhogatva kezében,
Durva fején borzas süveget visel, és daru-tollat,
Benne hazugsággal folyvást küzd, s veszt az igazság.
Nyelve csalást árul. Így jár a szittja seregben;
Tétova üz, s biztat, rémit és ösztönöz: erre
A sereg oszlani kezd, sorai szakadozva bomolnak,
Így a többi gonosz csapat is keveregve kiszállott,
S a rohanó hősnek remegett markában aczéla.“ VIII. 155. l.

A sereg tehát a gonosz szellemek működése követ-
keztében oszlani kezd. Ekkor azonban megjelenik Ha-
dur, s ördögöket könnyű szerrel leveri. Igen, mert:
„Lába alatt Ármány vas tagjai összcszakadtak,
Széllal gerdültek töredéki; de nyögve, remegve
Ingott a föld is, két sarkai összeropogtak,
A Rémet pedig elhagyták gyors szárnyai. Eldöit
Isten előtt bérczes nagy termete. Félelem, Atok s társaik
Isten előtt mindnyájan omolva futottak.
Ő legutól iszonyu kinnal terhelve megindult,
S visszarepült egyedül nyomorult rossz lelke pokolra.“
VIII. 156. l.

Itt Vörösmartynek vagy nem kellett volna a
gépezetet szerepeltetni, vagy ha már szerepeltette, a
magyar hadak által olyan erőt kellett volna kifejtenni,
hogy a gonosz szellemek működése miatt a sereg

oszolni ne kezdjen. — Ha ezt teszi, nem lesz szükség Hadurnak szerepeltetésére.

Egyebiránt Ármány és ördögeinek gépezetül való felhasználása olyan forma, mint Zrinyi Miklós „Zrinyi-ász”-ban az angyalokkal szemben az ördögök. Tudjuk ugyanis, hogy a keresztény mythológiában Isten, angyalok és ördögök szerepelnek. Utóbbiak szerepelnek pedig ezért, hogy az igazságos, jóságos és mindenható Isten felsőbb ereje és hatalma, szóval istensége az ő összes tulajdonaival együtt, annál világosabbá, annál fontosabbá, de egyuttal annál erősebbé és hatalmasabbá is tétessék s annál szembetűnőbbben is kiemeltessék. Valamint tehát Zrinyinél az ördögöknek, úgy Vörösmartynál is Ármány és ördögeinek, illetőleg gonosz szellemeinek gépezetül való helyes alkalmazása és fontossága az említettekben leli alapját. Szerepeitnek azért, hogy ez által az egy Isten hatalmát annál fontosabbá, erősebbé, hatalmasabbá és nyilvánosabbá tegyék.

(Vége köv.)

T A R C S A.

A szeretők.

(Román cz.)

Anyám, anyám, arra kérlek,
Hallgasd meg az én szavam:
Az én szívem egy időtől
Háborog minduntalan.
Anyám, anyám, megöl engem a bánat,
Ha szeretőm Fehér Józsi
A házunkhoz nem járhat.

— Lányom, lányom, édes lányom,
Százszor mondtam már neked:
Jobb lesz a te lelkednek, ha
Lovász Antit szereted.
Lovász Anti csinos-ügyes szép legény,
Azonkívül, a faluban
Hány él az ő kenyerén . . !

— Anyám, anyám, újra kérlek,
Ne vesd meg az én szavam:
Az Antinak ne adj engem,
Ne is igéj hasztalan;
Jobb lesz nekem künn a sötét temetőn,
Mint elhagyni hűtelenül
Fehér Józsi szeretőm . . .

* * *

Szól a harang, mintha sirna,
Oly busan a toronyban;
A faluban hire fut, hogy
Fehér Józsi halva van;
S mikor aztán viszik ki hült tetemet:
Kettős a gyász: nemcsak őt de
Kedvesét is temetik.

Bodó Ádám.

A testamentum.

— Pályanyertes elbeszélés. —

Mottó: Et antiquum testamentum
novo cedat ritui.

II.

(Folytatás.)

György előtt felesége fondor lelke János és gyermekei iránti inyerkedéséből ismeretes vala, valamint az is, hogy összes vagyonukat fogadott lányunk Erzsikének kívánja adni. Erzsikét szerette maga is, de szeretete nem volt oly félszeg, hogy öcsöse gyermekeit azáltal háttérbe szoritáná. Erzsike már férjhezmenendő volt. Ki is kérték: el is jegyztették és háromszor ki is lett hirdetve Pinyési András jómodu birtokos fiával — Gáborral, ki amellet, hogy egyedüli s vagyonos vala, még csizma-diasságot is folytatott s jól ment mestersége. Györgyék örömmel beléegyeztek a frigybe; s különösen György, hogy gazdagsága hírének s adakozó szívének megfelelően járjon el s felesége kincsszomjának is eleget tegyen: Erzsikének olyan perefernalis levelet nyomott markába, hogy biz' azt mint mondá, még a király is megolvashatja: E levelet a fala bírása Sörös Antal irta s szóról-szóra így hangzik:

„Mi alatt irottak igazi hitünk s becsületes lelkiismeretünk s meggyőződésünk alapján, úgy Máté József-né becsló asszony ökeme igazságos ítélete fundamentumán és Kemény István asztalos mester böcsületes becslései nyomán Lonkási György fogadott leányának, született Döllegi Erzsikének, ki Pinyesi Gáborral párosulni kíván — Lonkási aramék akarattyokból az következőket en adjuk az perefernalis levélt:

1. Kézpénz	4000 frt — kr.
2. Tizenhat köből férejü szántóföld	2000 frt — kr.
3. Két ökör és két ló — értékük —	500 frt — kr.
4. Egy egészvágás, két félvágás vasas talpu szekér	300 frt — kr.
5. Egy kocsi	150 frt — kr.
6. Mindenféle szántóvető szerszámok s gazdasági eszközök az ekék vasból	300 frt — kr.
7. Negyven darab juh	280 frt — kr.
9. Két köris- s három fenyőfa asztal	40 frt — kr.
10. A szobák uri berendezésére	300 frt — kr.
11. A cselédkonyha számára adok egy közönséges székely leányt megillető hozományt, mely következőkből áll:	
a. Egy asztal, ágy, festett két láda	9 frt — kr.
b. Két kanapé, pad és két kendőszeg	7 frt 60 kr.
c. Két szék és egy kártya	2 frt 10 kr.
d. Egy laska-deszka s hét kép	7 frt 50 kr.
é. Két üst, tormareszelő és három gyertyatartó	3 frt 44 kr.
f. Egy tuczat porcellán tángyér és egy tuczat kés	1 frt 50 kr.
g. Fél tuczat villa, egy szűrőszita	1 frt 30 kr.
h. Három borivó pohár és egy más kisebb	80 kr.
i. Egy pár kis tükör és egy kis kép	90 kr.
j. Egy suba, két cserge	34 frt 50 kr.

k. Egy gyapju és egy sikattyús lepedő	5 frt — kr.
l. Két derekalj héjjal, kilencz nagy párna és két kicsi	32 frt — kr.
m. Egy posztó kurti és egy paliton	11 frt — kr.
n. Egy szörkurti, két szoknya egyik szöttes	19 frt — kr.
o. Két más szöttes szoknya	7 frt — kr.
p. Három ször surcz és két karton	6 frt — kr.
q. Négy nagy ruha, 5 abrosz, 5 kendő	20 frt 50 kr.
r. Egy szelvét, 5 takaró ruha	1 frt 70 kr.
s. Három fehér ágylepedő, egy szalmazsák	9 frt — kr.
t. Négy férfiing, 3 lábravaló	4 frt — kr.
u. Egy nyakravaló	1 frt — kr.
v. Mig én élek szolgálótartás czimen évenként	60 frt — kr.

Összesen: 8114 frt 84 kr.

Hogy a fenti felvételeket tiszta lelkiismeretünk szerint adtuk fel, és alól irtak igazságosan becsültük meg neveink aláírásával illetőleg neveink elé tett keresztnyomásunkkal erősítjük itten.

Fenyőfalván. 188. okt. 1.

Sándor Antal, s. k.

Máté Józsefné, s. k.

Sörös Antal, s. k.
tanak.

Kemény István s. k.
becstőlök.

Mikor a 8114 frt és 84 kr. maguk az összeírók és becsüsök kimondották: a roppant nagy összeg hallatára mindenkinek megállott lélekzete, s csodálkozásukban még szólani is alig tudtak s a szintén jelenlevő notarius Döllögi Máttyás uram, kinek Erzsike leánya vala, ojjan önérzetesen sirította meg bajuszát, mintha nem is lánya, hanem egyenesen az ő zsebét dagasztotta volna a 8114 frt 84 kr. György uram pedig felesége arczát tanulmányozta, hogy milyen képet vágott, midőn mindenki szörnyülködött a roppant összeg felett. Most ő sem puszogott; megelégedni látszott mindennel.

Pár nap mulva megtartották a lakadalmat. Mivel György uramék ojjan félurak voltak, a lakadalom is uriasan folyt le. Délután volt ez esketés; szekereken mentek a templomba; a nagy tisztelendő ur volt eskető, de megkivánták, hogy a kicsi pap is fehéringesen az oltárhoz álljon. Nem kérdezték: mennyi az esketés ára, mert Pintyesi Gábor a plébános urnak két aranyat, a káplánnak pedig egyet adott. Ezért bizz állhatott az oltárnál — surogá a kaján irigység. — Hazamenet után sok jót kivántak az új házásoknak. A vacsorán jelen voltak: a két pap, a falu fejei, valamint a szolgáló és segédje. Döllöginek, mint egyik örömapának nem voltak elegendő hosszuk lábai: annyira teritkezett örömeiben. Az első pohárköszöntő a pap volt, ki élteté az örömszülőket; a második a káplán, ki az ujházásokat köszöntve, tréfásan beszövé, hogy még máskor is hajlandó lenne pár perczig egy aranyért áldogálni, mire a jelenlevő fiatalokra kacsintott szeméivel stb. stb. Még csak azt emlitem meg, hogy a szolgáló és pap valami kepe ügyek miatt annyira belemélyedtek a beszélgetésbe, hogy talán még most is disputálnak. Mikor oszlottak el: nem tu-

dom, mert én hamarocska haza siettem, mivel a feleségem egy haragosával szemben találván ülni igen rosszul érezte magát s e miatt — őszintén szólva — engem is haza kapczakormányozott.

(Folyt. köv.)

Kisebb közlemények.

— **Heti körszemle.** Itthon. Az „országos tanár-egyesület“ f. hó 11, 12, és 13-án tartá meg Budapesten ez évi közgyűlését. (Fájdalommal kell constatalnunk, hogy ezen közgyűlés, mely nem vala egyéb, mint kölcsönös recriminációk és eredménytelen tanácskozások meddő lán-czolata, a legkevésbbé sem fogja emelni a t. „orsz. tanár-egyesületnek“ már is nagyon megingott reputációját; é mi határozottan óhajjuk, hogy kath. tanáraink ezen bomladzó testületnek legközelebb vale-t mondva, ők maguk sora-kozzanak egy „katholikus tanár-egyesületbe,“ miként ezt már előttük megtették a református középiskolai tanárok. Szerk.) — **Az Egyiptomban tartózkodó osztrák-magyar alutvalók sorsa** iránt a bécsi kormánykörök teljesen meg vannak nyugodva, minthogy az országot majd mindnyájan még idején oda hagyták. — **Az új egyforintos államjegyekre** vonatkozólag a tárgyalások már be vannak fejezve s az új államjegyek készítése már javában folyik; azt hiszik, hogy az új egyforintosokat már szeptember havában kibocsáthatják. — **A regale megváltása tárgyában** a pénzügy- belügy igazságügy- és kereskedelmi ministerium képviselői tanácsko-zásokat tartottak. A bizottság véleménye alapján e tárgyban törvényjavaslat fog kidolgoztatni. — **Franciaország.** **A nemzeti ünnep,** vagyis a Bastille lerombolásának évfordulati ünnepe f. hó 14-én Párisban a szokottnál nagyobb ünne-pélyességgel folyt le. Zavargás — a mint írják — sehol sem fordul elő, s csakis néhány baleset adta meg az ünnepély nagyszerűségi characteristiconját. — **A második Eacharistic Congressus** f. évi szeptember 14-től 17-ig Avignonban tartja üléseit ft. Hasly érek ő nagyméltóságának tiszteletbeli elnöklete alatt. — **Olaszország.** **Schlözer porosz követ** a Vatikánnál jul. 10-én mutatta be ő Szentségének a követségi titkárt, báró Rotenhant, ki Schlözer ur sza-badság ideje alatt a követség ügyeit vezetni fogja. — **Montevideóban** f. hó 15-én a szabadkőművesek „gyász-munka“ czim alatt Garibaldi emlékére ünnepélyt rendeztek. Alig vette az ünnepély kezdetét egy lámpa a ravatalra eseti, mely lángot kapván oly iszonyá tolongás támadt, hogy a menekülők közül 20 egyén agyonnyomatott és 10 sulyosan megsérült. — **Rómában jul. 13-án** a Szent-Atya külön kihallgatáson fogadta a rom. kath. egy-letek szövetségének küldöttségét, mely ő Szentségének 80,000 aláírást mutatott be a rómaiak részéről kik ily mó-don óhajtuk megújítani tiltakozásaikat a mult évi jul. 13-iki barbárságok ellen. — **Németország.** **A kölni érsek** vissza-terhetése ügyében a kölni egyházmegye hitközségei tolya-modványt intéznek a fejedelemhet, hogy az egyházpoltikai törvényben foglalt kedvezmény Melchers Pál, számkivetés-ben élő érsekre alkalmazást találjon. — **A freuburgi érsek** fölszentelése f. hó 12-én ment végbe nagy ünnepélyességgel. Hefele rottenburgi érsek volt a fölszentelő, Kopp fuidai

püspök és Stumpf strassburgi segédpüspök segédlete mellett. A badeni nagyherceg képviselve volt főudvarmestere által. — *Belgiumban* a papság járulékanak megnyirbálása képezi ismét a szabadkőműves-liberalis kormány legfőbb kormány legfőbb célját. Bara igazságügyminister ugyanis már elkészíté a javaslatot, mely a cultusbudget leszállítását célozza. — *Angolország.* A *ir landligát* sem az egyptomi bonyodalom, sem a kénszertörvény nem akadályozza a szabadság érdekében folytatott tevékenységében. Közélebb New-Yorkban értekezletet tartottak, melynek célja volt celta confederatiót alakítani Amerikában Irország önkormányzatának előmozdítására. Indítvány tétetett ezen értekezleten arra nézve, hogy az *ir landliga* végrehajtó bizottsága Parnell utján meghívókat bocsásson ki ir amerikai polgárok képviselőinek előértekezletéhez, hogy az egész világon, hol irek laknak, ily confederatio szervezése fontolóra vétessék. — *Irlandban* egy igen gyűlött földbirtokosnak juhászát, mert ez többszöri fenyegetés nem akarta sem akarta szolgálatát elhagyni meggyilkolták. — *Oroszország.* A *Vatikánnal való viszonyra* nézve kedvező jelenségnek mondják Tolstoj és Giers egyetértését a vallási kérdésekben. A mint hírlik már is igen engesztelékeny felvilágosítások küldettek a Vaticánba, és a tárgyalások ismét rendes folyamatukat veszik. — *A szentpétervári „Orvosi Ujság”* hire szerint a katonaságnál a zsidó orvosok számát az összes orvosi kar 5 százaléka szállítják le. — *Egyiptom.* *Alexandriában* a bombáztatás alatt a fegyenczek szabadon bocsáttatván mindenütt gyujtogatni és gyilkolni kezdtek; az európai városnegyedtet teljesen szétrombolták és több, mint 100 európaít kegyetlenül lemészároltak. — *A Conferentia* julius 15-iki határozata folytán a nagykövetek ugyanaz nap átnyujtották Törökországnak a közösjegyzeket, melyben a Porta felhivatik, hogy Egyiptomban katonailag beavatkozzék, s ott a rendet helyreállítván, az anarchiának véget vessen.

— **A kath. tanítóegyletek országos képviselői gyűléséről.*)** A kath. tanítóegyletek országos szövetsége nem először lett nálunk szóba hozva, s annak szükségessége fölött nem egyszer nyilatkoztak már egyleteink.

A boldogult Kubinszky M. püspök és tanfelügyelő ő méltósága az 1873, 1874 és 1876. évi Kalocsán tartott egyházmegyei képviselői gyűlésen háromszor tüzte azt napirendre, s a nagy szakavatottságáról és éles látásáról széles körben ismert Petrovác József három felolvasást tartott ugyanekkor ezen tárgyról, melyekben mindig hangsúlyozva volt „a kath. tanítóegyletek országos szövetsége” létesítésének nagy fontossága és szükségessége, — amit mindannyiszor nemcsak magáévá is tett az egyházmegyei képviselői nagy gyűlés, hanem egy bizottságot is küldött ki a mikéntnek érlelésére és megvitatására.

S valjon mi okból?!

Azért, mert ezen szövetség hatványozottan állítaná elő azon nem csekély eredményt, melyet a kath. tanítóegyletek

elszigetelten is felmutatnak, — s mert a kath. tanférfiaknak s vallásos szellemű kath. tanügynek számos oly érdekei vannak, melyeket csak egyesült erővel lehet megvédeni, kifejezni és érvényesíteni minden irányban.

Ilyen a kath. tanférfiak tekintélyének emelése s megővése ugy a kormánnyal, mint a felekezetenküli iskolákkal és egyes hitfelekezetekkel szemben, ilyen az egyházmegyei segély és nyugdíj intézeteknek országos létesítése és fölvirágoztatása minden egyházmegyében; ilyen a bath. irányu szakközönyök egyikének, vagy többjének is oly fölvirágoztatása, hogy azt csekélyebb áron s mégis hetenkint minden kath. tanító megkaphassa; ilyen a kath. tanítóegyleteknek országszerte való meghonosítása és működésüknek egyöntetűvé és szervezetben összefüggővé tétele; — ilyen a képzett és buzgó kath. tanférfiaknak a magasabb és javadalmasabb állások elnyerésében való támogatás mikéntjének és módozatainak megállapítása; ilyen azon kérdés megvitatása és tisztázása, lehet-e kath. iskoláknál működő tanító s mily körülmények között valamely felekezetenküli tanító egylet tagja; — de ilyen legujabban különösen azon kérdés megvitatása és eldöntése, minő állást foglaljunk el országszerte a magas kormány által beállított országos tanítói gyűlésekkel szemben, s minő módon fejezzük ki tiltakozásunkat azon reánk nézve hátrányos s sérelmes megállapodások ellen, melyek ott elveink ellenében hozattak s a magas kormány által is szentesítve lőnek?!

Még sok ily szintén fontos okot fesorolhatnék a kath. tanítóegyletek szövetségének szükségessége igazolására; meg lévén mégis arról győződve, hogy a szükségességet egyetlen kath. tanférfi sem vonja kétségbe, arról is elakárom nézeteimet röviden mondani, mikép lehetne a kath. tanítóegyletek országos képviselői gyűlését mielőbb létesíteni?!

E tekintetben mindenek előtt az eszme felszínre hozására és annak országos érlelésére van szükség, s én azt tartom, ez irányban senkit sem illet meg annyira a kezdeményezés, mint épen a kalocsai egyházmegyei katolikus tanítóegyletét. Itt megyszerte szervezve vannak már évek óta foglalkoznak az eszmével; az alapfogalmakkal a kivitelre nézve is tisztában vagyunk; tényleg léteznek a társjegyletek szövetkezeti tanácskozmánya már 1873 óta a mit talán első helyen kellett volna említenem egyházmegyénk élén oly világszerte ünnepelel főpásztor áll, ki a keresztény elvek s katolikus érdekek megvédeéseért mindig és mindenütt páratlan hévvel lelkesül, mint fényesen igazolta legközelebb is a középtanodai törvényjavaslat egyes célzataival szemben, s ki épen ezért örömmel is szemlélné, a sikert készségesen is elősegítené, ha a kath. elvek és érdekek megvédeése és diadalra emelése céljából kath. tanítóegyleteink az országos tömörülés jelszavát írának zászlóikra.

Lépünk tehát a kezdeményezés terére; hozzuk felszínre és napirendre a kath. tanítóegyletek országos szövetkezetének kérdését, s hívjuk fel mai nagy gyűlésünkől az ország valamennyi kath. tanítóegyletét és kath. tanférfiat, érleljék saját körükben az országos kath. képviselői tanítói nagy gyűlés szükségességét és kivitelét; nyilvánítsák erről minél többen s minél többször nézeteiket s a magas

*) Felolvasattat a bajavidéki kath. tanítóegylet 1882. évi május hó 30-án tartott nagy gyűlésén.

kormány által össze hívandó. II. országos tanítói gyűléssel szemben siessenek és segítsenek mielőbb megalkotni és létesíteni „a kath. tanítóegyletek országos képviseleti gyűlését:“!

Hogy még tovább menjek, elmondom röviden mik lehetnének ezen országos kath. képviseleti nagy gyűlés tárgyai?! Ilyenek lehetnének:

1. A tanácskozási ügyrend megállapítása;
2. Országos kath. tanítói nagy gyűlések szervezetének megvitatása.

3. Az I. országos tanítói gyűlés sérelmes megállapodásai fölötti eszmecsere.

4. A kath. tanügynek a sajtóban való oly képviselése, hogy egyleteink pártolása és az illetékes körök felkarolása által lehetővé tétessék egyik vagy több szaklapnak is hetenkint való s minél jutányosb megjelenése.

5. Szólni lehetne népiskoláink tulterheltségéről vagy olvasókönyveink főbb hiányairól, melyek szintén égető kérdések.

6. Mit tehetünk egyleti uton kath. elveink s érdekeink védelmére?!

7. Ezekhez járulhatnának még egyes indítványok, s a legközelebbi nagy gyűlés helyére és idejére vonatkozó fölirat a nagym. Püspöki Karhoz, melynek joghatósága és főpártfogása alatt kíván az országos kath. képviseleti tanítói nagy gyűlés alakulni és működni.

Talán mondanom sem kell, hogy a föntebbi tételek, vagy más ezek helyett napirendre tűzendő tárgyak és tanügyi kerkérdések mindenikét előbb egy-egy tanítóegylet részletesen és behatóan megvitatná, s az így jól meghányt kérdés kidolgozása annak idején bemutattnék az előkészítő bizottságnak. Az első tételt pl. kitűzhetnök megvitatásul jövő évi nagy gyűlésünkre, valamint a 3. tételt is könnyedén elő lehetne készíteni beadott terjedelmes jelentésem alapján; — a többinek kidolgozására és megvitatására ismét más társsegyletek, és más egyházmegyék kath. tanítóegyletei vállalkozhatnának, — s ha az egyes tárgyak mind előlegesen és így alaposan előkészítettetének, a kath. tanítóegyletek I. országos nagy gyűlése úgy alaposság, mint határozatainak pregnans kifejezése tekintetében messze fölmúlna az országos tanítói gyűlés megállapodásait.

Ne ingadozzunk, ne habozunk tehát tovább is; a jellemzilárd férfiakat az eljük gördülő kisebb akadályok soha nem ijesztik vissza, legyen tehát a jelszó „Előre!“ — s mondja ki határozatilag a mélyen tisztelt közgyűlés, hogy:

1. A kath. tanítóegyletek országos képviseleti gyűlésének összehívását a felsorolt okokból égető korszükségnek tartja;

2. Hivja fel az ország kath. tanítóit, lelkéseit s egyéb tanfőfiát, hogy körükben kath. tanítóegyleteket alakítani törekedjenek és siessenek;

3. Hivja fel e kath. tanítóegyleteket, hogy e kérdést legközelebbi nagy gyűlésük napirendjére tűzni, s megállapodásairól a sajtó útján minden érdeklődőt tájékoznai el ne mulasszák;

4. Mondja ki a közgyűlés, hogy a kath. tanítóegyletek I. országos nagy gyűlésének tárgysorozatába a föntebbi

kérdéseket felvétetni ajánlja, s hogy azok egyikének előleges megvitatására készségesen vállalkozik, — s ebből kifolyólag.

5. Hivja fel a többi kath. tanítóegyleteket is, hogy egyes tárgyak felvételét ajánlatba hozni, s azt kellően megvitatva szintén előkészíteni sziveskedjenek;

6. Az időpontra nézve szintén mondja ki a közgyűlés, hogy a kath. tanítóegyletek országos képviseleti közgyűlését a jövő 1882/3. iskolaévet követő szünidő alatt óhajtáná megtartatni;

7. A kath. tanítóegyletek országos képviseleti nagy gyűlésébe egyházmegyei főtanfőlyelőink, mint vezéreink, mellett a kath. képző intézeteket, felső nép és polgári iskolákat is óhajtjuk képviseltetni; végre mondja ki a közgyűlés;

8. Hogy az egyházmegyei főtanfőlyelők volnának országszerte felkérendők a zászlónkra tűzött ügy valóságának mindenek fölötti felkarolására és a napirendre tűzendő kérdések végleges megállapítására; a nagym. Püspöki kar pedig felkérendő volna az egyházmegyei főtanfőlyelőknek ily czélből való kiküldésére és további teendők megállapítására.

Ugy vagyok meggyőződve, tisztelt közgyűlés, hogy kath. tanügyünk érdekeinek megóvása, biztosítása és emelése az egylet összes tagjainak szíven fekszik, azért egész bizalommal nézek elhatározásuk elé, s ismétlen ajánlom határozati javaslataimat az összes jelenlevők szives támogatásába!

* * *

Mindezen határozati javaslat egyhangulag el lett a nagy gyűlés által fogadva, s ennek alapján az összes kath. tanfőfiak a mielőbbi hozzá szólásra.

Baján, 1882. május 31-én.

Fonyó Pál.

Irodalom.

— Megjelent és beküldett: „**Syntagmata Theologiae dogm. fundamentalis.**“ Conciunatum per Joannem ev. Zádori doctorem theol. et professorem in semin. strigoniensi. Cum approbatione Ordinariatus. Fasciculus primus. Strigonii 1882. A mű, mely fm. **Símor** János bibornok herczeg-primás 25 éves püspöki jubileuma alkalmából jelent meg ugyan a jubiláló Főpápnak van ajánlva. A kezünknl lévő gyönyörű kiállítású füzet, mely egy monumentalis műnek ígérkező munka bevezetését és kezdetét képezi, eltekintve arról, hogy a sikert e téren is eléggé biztosítja **Zádori** az ismert egyházi író neve, nagy reményekre jogosít fel bennünket. Bevárjuk a teljes mű megjelenését, és akkor bővebben is hozzá szólunk. Ára?!

— Megjelent: „**A házibarád**“ szépirodalmi képes lap népnök számára. Szerkeszti Mártonffy Frigyes. I. évfolyam. 22 füzet. Egyes füzet ára 15 kr. Kapható Bécsben Bensingert Zsigmond kiadónál Maximilianstrasse 3. —

A napi események köréből.

— Papszentelés. Minden évben legalább egyszer ismétlődik azon magasztos szertartás, melyel az egyház ifju sarjadékai a magokat huzamos éveken keresztül nagy szorgalommal művelő és tanulmányaik befeljeséhez ért papnövendékek az egyházi rend fokaira

főlavattatnak. Ezen magasztos szertartásokat szokott ünnepléységgel a napokban végezte mélt. *Lönhart* Ferencz főpásztor urunk, július 11-én a hajkoronát és 4 kisebb rendet adván fel *Lukács* Antal pázmánita- és *Varga* Sándor központi papneveldei növendék, — valamint *Karácsonyi* György piarista növendék- és tanárjelöltnek; július 12-én alszerpapokká 14-én szerpapokká és 16-án áldozárokká szentelvén *Varga* Sándor, *Karácsoni* György, *Kalit* Ferencz, *Pál* György, *Gárdik* Willibald, *Zsigmond* Endre, *Miklos* Albert és *Ballo* János végzett negyedéves hittanhallgatókat. *Lukács* Antal a canoni kor, hiánya miatt csak szerpáppá szenteltetett föl.

— Személyzetiek. *Lönhart* Ferencz főpásztor urunk ö Méltósága püspöki helynöknek és általános ügyhallgatónak *ngos Barts* Ferencz cz. prépost és kanonok urat méltóztatott kinevezni, ki az erre vonatkozó okmány felolvasása után a július 20-án tartott szentszéki gyűlésen az esküt le is tevén, székét e minőségben a jelenlevők éljenzése közt elfoglalta.

— *Fm. Haynald* Lajos kalocsai bibonok-érsek Ő Eminentiaja a zombori rom. kath. leányiskola javára 50 ezer forintot adományozott.

— Halálozás. *Bárany* Ignác zásztornyai tanítóképezdei igazgató és a kath. népiskolai tankönyvirás körül jelesen érdemesült tanférfi f. é. jul. 4-én agyszélhűdés folytán hirtelen elhunyt. Az ö. v. f. n!

— Jótékonyág. Apostoli királyunk ö Felsege a nagyszabadi Orsolya-apáczák temploma javára 500 frtot a holczmengeri franciscana-apáczáknak ház-építésre 300 frtot kegyeskedett adományozni.

— Jobb oldalán volt a szive. Svájcban a legutolsó sorozás alkalmával egy szabó került a sorozó bizottság elé, kinek jobb oldalán volt a szive. Többi szervei ehhez képest mind fel voltak cserélve. Mint-hogy pedig ennek daczára is besorozták katonának, azt lehet következtetni, hogy a belső szervezet felfordultsága az illetőnek egészségi állapotára semmi befolyással sincs.

— A betegápolási költségek hivatalnoktól gyakori esetben azért nem voltak behajthatók, mivel fizetések nem haladta meg azon minimumot, a mely miut lefoglalhatatlan az 1876: XXXI. és 1881: IX. t.-cikkekben megjelölve van. A belügyminiszter most értesíti a törvényhatóságokat, hogy a minisztertanács natározata szerint a hivatalnoki fizetésekben a betegápolási költségek még akkor is levonhatók, ha azok nem terjednek túl a bíróság lefoglalhatatlan törvény szerint kijelölt minimumon.

— Az erdélyi orsz. levéltárak Budapestre szállítása tárgyában a belügyminiszter a következő rendeletet adta ki: Az 1882. évi XXIII. t.-cz. által a kolozsmonostori conventi és gyulafehérvári káptalani erdélyi országos levéltáraknak az országos levéltárral egyesítése és Budapestre szállítása elrendeltetvén, ugyanezen törvény 3. §-ának értelmében folyó hó 1-től számítandó három havi határidőt tűzött ki oly czélból, hogy a) ugy az erdélyi rom. kath. status és egyházmegye és más hitfelekezetek alapítványi és más magán okirataik

kiválasztása és rendelkezésükre hagyása iránt intézkedhessenek, valamint b) a városok, községek, egyesek, testületek és családok is letétben levő okmányaik visszavétele, vagy továbbra is a káptalannak gondviselése alatt Gyulafehérvárt illetőleg Kolozsvárt hagyása iránt ezen határidő lejárta előtt határozhassanak, esetleg e czélből a kellő lépéseket megtehessek. Felhivom ennélfogva a törvénynek kellő végrehajtása és szükséges intézkedéseknek megtehetése végett az a) alatt érintett testületeket, hogy a törvény értelmében általuk igényelt alapítványi és magániratoknak, levéltári jegyzéket és rövid tartalmokat pontosan feltüntető jegyzéket lehetőleg mielőbb, mindenestre pedig a kitűzött határidőn belül a főtisztelendő erdélyi káptalan utján hozzám terjeszszék fel. A b) alatt felsorolt érdeklettek illetőleg pedig a következők jegyeztetnek meg: Érdeklettek azon letétben levő okmányaiknak, melyekről intézkedni kívánnak, pontos jegyzékét jogosultságuk igazolása mellett ugyancsak a főtisztelendő erdélyi káptalannak Gyulafehérvárt mutatandják be. Ha a letéti jegy csatolatik, s folyamodának jogosultsága valamint az illető levéltár könyvei által a kérdésben levő okmánynak letéti természete kétségen kívül megállapítható lesz: az eddigi gyakorlat szemmel tartásával maga a káptalan fog intézkedni, ellenkező esetben pedig az ügyet, eldöntés végett, véleményes jelentés mellett hozzám terjesztendi fel. Magától értetődik egyébiránt, hogy az érdeklettek azon joga, melynél fogva a tulajdonukat képező okmányokat visszavehetik, a törvény szabta három hónap teltelével sem enyészik el, sőt szabadságukban áll azokat bármikor, az országos levéltárba lett szállítatásuk után is, hozzám intézett folyamodással visszakívanni.

— Szer a falak nedvességének eltávolítására Vegyünk 8 kilo kőszénkátrányt 1 kilo aszfaltot és fél kilo fehér gyantát. A két utóbbi alkatrészt együtt olvasszuk föl, a kátrányt pedig egy külön edényben forraljuk fel, azután mind a három részt keverjük össze. A nedves falat egész a csupasz kövekig már előbb le kell kaparni, még pedig körül egy négyszög lányival többre, mint a meddig a nedves hely terjed; azután a keverékkel azon forron jól be kell kenni. Midőn jól megszáradt, a falat újból be kell vakolni. Ezen szert alkalmazták régi templomokban és épületekben, melyeknek falai a nagy nedvesség miatt zöld penészt kaptak, mely azóta soha többé nem mutatkozott. A következő szert is nagyon ajánlják: $\frac{3}{4}$ kilo gyantát, fél kilo fagygyut és 1 liter lenolajat össze kell olvasztani s ezzel a fal felületét bekenni. Ezen szer meggátolja teljesen a nedvesség áttörését és a penészképződést; szűkség esetén kétszer is be kell vele kenni a falat. Falszőnyeg alkalmazásánál az alsó papírt, mely közvetlenül a falra jó, szintén ezzel a szerrel kellene bekenni. Ezen egyszerű szer egy nagyon likacsos víztartó kőkorsónál teljesen biztosnak bizonyult a mennyiben, mint a német „Fundgrube“ írja, kétszeri bekenés után a kőkorsó oly jól tartja a vizet, mint a legjobb cserépedény.

K i a d j a: Az erdélyi rom. kath. irodalmi társulat. Szerkesztőbizottság. Felelős szerkesztő: BIRÓ BÉLA
Szerkesztőtársak: BALOGH IGNÁCZ, Dr. CSERNI BÉLA, FÁBIÁN SÁNDOR, Dr. TÓDOR JÓZSEF.